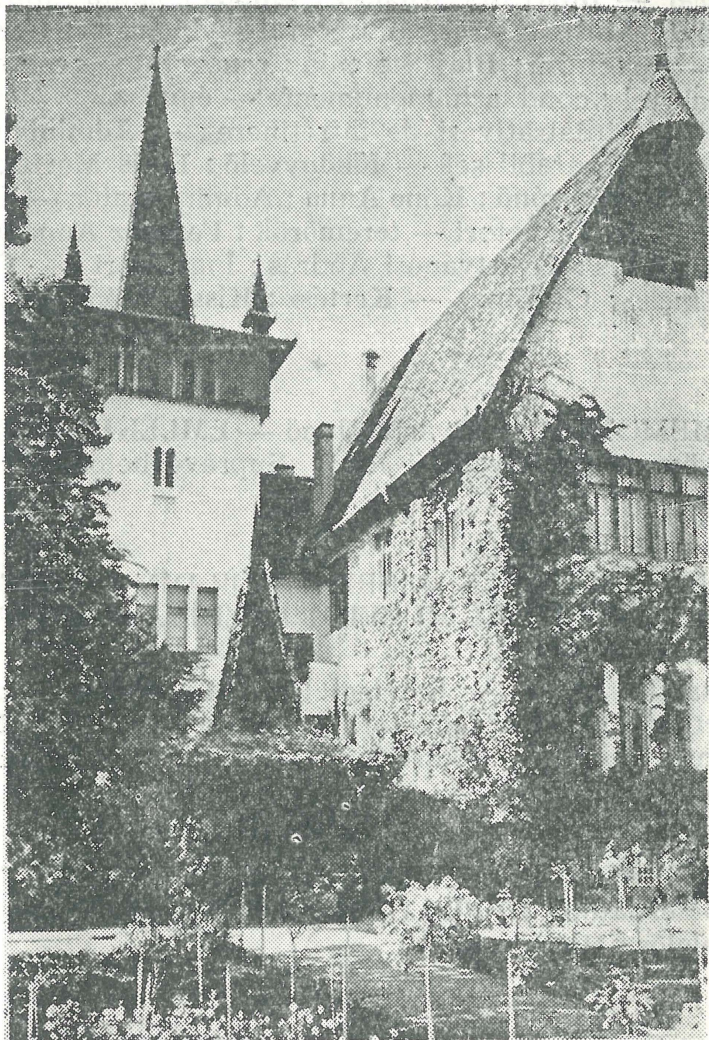

CRONICĂ MUZEALĂ, ANIVERSĂRI CULTURALE COVĂSNENE KRÓNKA, ÉVFORDULÓK

1976

Rețeaua muzeelor — Múzeumi hálózat :

MUZEUL JUDEȚEAN — MEGYEI MÚZEUM (Sf. Gheorghe — Sepsiszentgyörgy, Str. 16 Februarie, nr. 10. Telefon : 12442).

Director — Igazgató : dr. Székely Zoltán, arheolog — régész.

Secția de istorie — Történelmi részleg : Kozák Albert, Cserey Zoltán muzeografi principali — történészek ; Secția de etnografie — Néprajzi részleg : dr. Gazda Klára, Moldovan Nicolae muzeografi principali — néprajzósok ; Secția de științele naturii — Természettudományi részleg : Kovács Sándor muzeograf principal — biológus ; Secția de artă — Képzőművészeti részleg : Nagy Ervin, Baász Imre artiști plastici — képzőművészek ; Biblioteca — Könyvtár : Zágoni Jenő bibliotecar principal — főkönyvtáros ; Laborator de restaurare — Restauráló laboratórium : Eröss János restaurator — restaurátor, Gavrincea Ileana conservator — konzerváló ; Laborator foto — Fotolaboratórium : Fóris Pál fotograf — fényképész Oficiul Patrimoniului Cultural-Național — A Nemzeti Kulturális-Kincses-tár Megyei Hivatala : Președinte — Elnök : dr. Székely Zoltán, Boros Judit : muzeograf — művészettörténész ; Miklós Jolánta : muzeograf — irodalomtörténész ; Molnár Lidia : muzeograf — biológus ; Bartók Botond — muzeograf — történész ; Blaj Ștefania : conservator general — vegyész ; Lambescu Gabriel : cond. arh. monumente — építész.

Personal administrativ și de întreținere : — Administrativ- és kisegítő személyzet : Contabil șef — főkönyvelő : Fóris Márta ; Secretar-dactilograf — titkár-gépíró : Köne Anna ; Administrator — Gondnok : Berszán Miklós ; Supraveghetori — teremőrök : Ferencz Anna, Ceangău Irén ; Timplar — asztalos : Gyertyánosi András ; Îngrijitori : — Comăniță Irina, Kolumbán Emese ; Grădinar — Kertész : Kiss Árpád ; Paznic — éjeliőr : Daczó Lajos.

★

CASA MEMORIALĂ „Gyárfás Jenő — EMLÉKHÁZ (Sf. Gheorghe — Sepsiszentgyörgy, str. Gyárfás Jenő). Supraveghetor — teremőr : Kocsis Edit.

★

MUZEUL ORAȘULUI ȘI A BRESLELOR DIN TG. SECUIESC — VÁROSI ÉS CÉHTÖRTÉNETI MŰZEUM KÉZDIVÁSÁRHELY (Curtea 10, nr. 1, telefon : 148).

Responsabilul secției — Részlegfelelős : Incze László muzeograf principal — történész ; Supraveghetori — teremőrök : Jánó Mihály, Bartos Erzsébet ; Îngrijitoare — takarító : Czell Erzsébet ; Timplar — asztalos : Balogh Lajos.

★

COLECȚIA MUZEALĂ ETNOGRAFICĂ DIN CERNAT (Cernatul de Jos — Alsócernáton) NÉPRAJZI GYŰJTEMÉNY. Responsabilul secției — Részlegfelelős : Haszmánn Pál.

★

CASA MEMORIALĂ „Benedek Elek“ EMLÉKHÁZ (Comuna Bățani, Bățanii Mici — Kisbacon). Responsabilul secției — Részlegfelelős : Bardócz Júlia.

**Program de vizitare la Muzeul din Sfintu Gheorghe —
Látogatási idő a sepsiszentgyörgyi múzeumban**

Luni — Hétfő	inchis — zárva
Martí — Kedd	10—18
Miercuri — Szerda	10—18
Joi — Csütörtök	10—18
Vineri — Péntek	10—18
Simbătă — Szombat	10—13
Duminică — Vasárnap	10—14

Muzeul a fost deschis în cursul anului 1976, 311 zile.
311 napot tartott nyitva a múzeum 1976-ban.

Numărul vizitatorilor — A látogatók száma :

— Sfintu Gheorghe — Sepsiszentgyörgy :	17.20
— Tîrgu Secuiesc — Kézdivásárhely :	9.42
— Cernat — Alsócsernáton :	500
— Băţani — Kisbacon	5.800

COLECŢIILE MUZEULUI

În cursul anului 1976, au fost achiziţionate 611 obiecte de interes **etnografic**: port, ţesături, cusături, unelte meşterugăreşti, unelte ale constructorului de viori — Duka János din Arcuş, obiecte lucrate de renumiţi meşteri populari din judeţul Covasna. Au fost donate secţiei: de Wutchi Fredi (profesor) o vioară lucrată de Duka János; de Bálint András din Calnic, 3 statuete în piatră. Secţia de artă a achiziţionat şi a primit prin transfer: 16 lucrări de Mattis-Teutsch; 3 lucrări de Plugor Sándor; 1 lucrare de Bodosi Dániel. Donaţii: de Tornai Endre, 7 lucrări de sculptură; de Bodoni Zsuzsa 1 grafică; de Gödri Ferenc 1 pictură; de Olariu Iulian 2 picturi. La secţia de **ştiinţele naturii** au intrat noi preparate de botanică (briofite, gimnosperme şi angiosperme) colectate din Munţii Bodoc (cca. 800 foi), precum şi noi resturi de mamifere cuaternare, iar colecţia de mineralogie-petrografie s-a îmbogăţit cu noi eşantioane. **Biblioteca** a achiziţionat şi a primit prin schimbul intern şi extern 674 volume de cărţi şi reviste.

Numărul de obiecte la 31 decembrie 1976 :

— Arheologie, Istorie	22.417
— Etnografie	16.083
— Artă	1.055
— Ştiinţele naturii	33.155
— Biblioteca	56.859
— Fototeca	4.313

În laboratorul de restaurare-conservare au fost restaurate 1752 obiecte (Arheologie: ceramică — 42; metal — 7; conservare — 250. Etnogra-

fie : ceramică — 14 ; metal — 143. Evul mediu : metal — 28 ; monezi argint, bronz — 1240. Cristuru : metal — 20 ; monezi — 2. Tîrgu Secuiesc : metal — 2.

În laboratorul foto au fost executate reproduceri și fotografiile pentru secțiile muzeului, pentru Oficiul Patrimoniului Cultural-Național, pentru lucrările științifice. Au fost colecționate și inventariate fotografiile vechi.

ACTIVITATE ȘTIINȚIFICĂ

Secția de istorie

SIMPOZIOANE : Dacia în timpul lui Burebista ; 500 de ani de la moartea lui Vlad Țepeș ; 380 de ani de la răscoala secuilor (1596) ; Lupta poporului român pentru independență, cucerirea independenței de stat a României ; Lupta clasei muncitoare sub conducerea P.C.R. în județul Covasna.

LUCRĂRI : 500 de ani de la moartea lui Vlad Țepeș (Cserey Zoltán) ; 380 de ani de la răscoala secuilor — 1596 (Cserey Zoltán) ; Probleme economice ale județului Covasna la începutul secolului XX. (Kozák Albert) ; Situația social-economică a breslei cojocarilor din Tîrgu Secuiesc la mijlocul secolului al XVIII-lea (Cserey Zoltán) ; Sigilii și table de breaslă în colecția Muzeului din Tîrgu Secuiesc (Incze László).

Secția de arheologie

Au fost executate **SĂPĂTURI** arheologice conduse de arheologul dr. Székely Zoltán, directorul muzeului din Sfintu Gheorghe : **Malnaș-sat** și **Malnaș-Băi** (așezare neolitică de cultură Ariușd. Lucrări executate în colaborare cu Universitatea „I. Cuza“ din Iași) ; Cetate medievală din sec. XII—XIII. (Malnaș) ; Cristuru Secuiesc (jud. Harghita) — așezare din secolul XII.

LUCRĂRI elaborate de dr Székely Zoltán : Dacii și romanii. (pentru Congresul internațional de preistorie de la Nysa) ; Dacii și romanii în sec. II—IV în sud-estul Transilvaniei (prezentată la al II-lea Congres de Tracologie) ; Aspecte ale culturii Ariușd (Colocviul V. al Institutului de Arheologie — București) ; Cetatea dacică de la Casin. (Simpozionul Muzeului jud. Brașov) ; Cultura mormintelor tumulare din sud-estul Transilvaniei (SCIVA) ; Așezarea prefeudală de la Bezid (Marisia) ; Așezarea prefeudală de la Filiaș (Aluta — VI—VII) ; Sud-estul Transilvaniei în secolele VI—XIII. (Aluta VI—VII) ; Cetatea de la Várhegy și răscoalele secuiești în sec. al XVI-lea ; Săpăturile Muzeului din Sfintu Gheorghe executate în anii 1972—1975.

SIMPOZION : Dacia în timpul lui Burebista.

Secția de etnografie

LUCRĂRI : Arta populară în județul Covasna (Miklós Jolánta) ; Etnografia copilăriei în satul Estelnic (Gazda Klára) ; Alimentația tradițională din zona Întorsătura Buzăului (Moldovan Nicolae) ; Păstoritul la ti-

neret în satul Estelnic (Gazda Klára); Secția de etnografie a muzeului din Sfintu Gheorghe (Miklós Jolánta); László Ferenc ca muzeograf-etnograf (Gazda Klára); Garafina Boriceanu creatoare de modele populare (Moldovan Nicolae); O individualitate cu rădăcini de tradiție — Lőrincz Etelka din Araci (Gazda Klára).

MUNCA DE CERCETARE: Viața copilului în satul Estelnic (Gazda Klára); Schimb de marfă în Întorsătura Buzăului (Moldovan Nicolae).

SIMPOZION: Cultura populară în zona Întorsătura Buzăului.

Secția de artă plastică

CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ: Studiarea vieții și activității pictorului Mattis-Teutsch (Nagy Ervin).

SIMPOZION: Mattis-Teutsch în pictura contemporană (Nagy Ervin).

Secția de științele naturii

CERCETARE ȘI COLECTARE: Cercetarea florei și vegetației **Munților Bodoc**; Cercetarea florei și vegetației tinoavelor din **Comandău și Valea Roșie — Apa Lentă**; Supravegherea carierelor și minelor (Valea Olutului, Valea Debrenului, Comolău, Cernat etc.) și colectarea resturilor mamiferelor cuaternare din aceste depozite. (Kovács Sándor).

LUCRĂRI ELABORATE: Făgetele din Munții Bodoc; Ocrotirea naturii județului Covasna; Tinovul Mohoș de lângă Tușnad-Băi; Proprietățile fizico-geografice ale Munților Bodoc; László Ferenc, muzeolog de științele naturale și meteorolog. (Kovács Sándor).

Observații preliminare asupra relațiilor sol-vegetație în Munții Bodoc; Prezența speciei relicte *Helodium lanatum* (Stroem). Broth. în Curbura Carpaților din România; Adatok a Brassó-Háromszéki medence és környéke lepkefaunájának ismeretéhez (Kovács Sándor în colaborare).

OCROTIREA NATURII: Inventarierea arborilor seculari din județul Covasna (activitate începută); Controlarea rezervațiilor: Mlaștina de la Ozunca Băi, Peștera de sulf Turia, Mestecănișul de la Reci, Parcul dendrologic Dalnic.

Biblioteca

— **BIBLIOGRAFII**: „Lucrări editate în județul Covasna 1968—1976”; Activitatea științifică a lui dr. Székely Zoltán.

— **CRONICA** muzeală, aniversări culturale covășnene — 1974—1975.

— Redactarea volumului *Aluta* VI—VII. (Zágoni Jenő).

Activitate editorială :

— *Aluta* vol. VI—VII. (1974—1975) — Anuarul Muzeului din Sfintu Gheorghe. — 505 p.

Activități științifico-literare la Tîrgu Secuiesc

— Întîlnire cu folcloriștii Nagy Olga și Faragó József, precum și cu directorul editurii *Kriterion* — Domokos Géza ;

- Masă rotundă a prietenilor muzeului cu tema : Cercetarea și valorificarea patrimoniului cultural-național ;
- Seară muzeală : Activitatea lui dr. Dienes Jenő — conducătorul vechiului muzeu din Tîrgu Secuiesc ;
- Întîlnire cu poetul și gazetarul Magyari Lajos ;
- Întîlnire cu scriitori, organizată în colaborare cu redacția Kriterion ;
- Simpozion : 50 de ani de la apariția revistei Korunk. — Invitat : prof. univ. Tóth Sándor.

Activitatea Oficiului Patrimoniului Cultural-Național

- **MASĂ ROTUNDĂ** : Patrimoniul cultural al județului Covasna.
- **LUCRĂRI ȘTIINȚIFICE** : Iconografia picturilor murale din județul Covasna (Boros Judit) ; Metode de păstrare și conservare a obiectelor aflate în posesia bisericilor (cărți, icoane, obiecte de metal etc.). (Blaj Ștefania) ; Probleme ale monumentelor de arhitectură în județul Covasna (Lambescu Gabriel) : Tavane pictate din județul Covasna (Boros Judit) ; Cauzele degradării monumentelor istorice (Lambescu Gabriel), Biserica romano-catolică din Ghelinta, monument reprezentativ pentru problemele complexe ale artei medievale în județul nostru (Boros Judit) ; Studiu de reorganizare a muzeului din Sf. Gheorghe (Lambescu Gabriel).

EXPOZIȚII

Istorie

- Arme medievale din secolul XVI. (Sf. Gheorghe).
- Războiul pentru cucerirea independenței de stat a României (Sf. Gheorghe, Tg. Secuiesc).
- Răscoala din 1907 (Sf. Gheorghe, Tg. Secuiesc).
- Documente din istoria mișcării muncitorești (în orașele județului).

Etnografie

- Broderii din sec. XVII—XVIII, în colecția muzeului (Sf. Gheorghe).
- Arta populară în județul Covasna (expoziție volantă).
- Forme plastice din coca și caș.
- Meșteșugul de turtă dulce (Tg. Secuiesc).
- Port popular, cusături și țesături din județul Covasna (La Tulcea).
- Arta populară contemporană din județul Covasna (în colaborare cu Centrul de îndrumare).

Artă

- Expoziție județeană a artiștilor plastici a filialei U.A.P.
- Expoziția colectivă „Covasna — '76“ (Tg. Secuiesc, Covasna).
- Expoziția grupului de artiști plastici prahoveni (Sf. Gheorghe).
- Tehnicile graficii în lucrările lui Nagy Imre și Varga Nándor Lajos.

- Pictură **Nagy Albert**.
- pictură, grafică, sculptură **Mattis-Teutsch**.
- pictură, grafică **Nagy Imre**.
- Expoziții personale :
- Erdős I. Pál „Cuba '76“ — impresii de călătorie (grafică).
- Iulian Olariu (pictură).
- Miklóssy Mária (pictură, grafică) la Tg. Secuiesc.
- Tornai Endre (sculptură) la Sf. Gheorghe, Tg. Secuiesc.
- Bitay Zoltán (grafică), Bitay Ilona (pictură) la Tg. Secuiesc.
- Török Erna (pictură) la Tg. Secuiesc.
- Incze István — Incze Ilona (pictură) la Tg. Secuiesc.
- Hervay Zoltán — Hervay Katalin (pictură și grafică) la Tîrgu Secuiesc.
- Kabán József (expoziția de artă fotografică) la Tg. Secuiesc.
- Ex libris (expoziție din colecția lui Gábor Dénes (Cluj) la Sfîntu Gheorghe și Tîrgu Secuiesc).

ANIVERSĂRI, COMEMORĂRI — ÉVFORDULÓK, MEGEMLÉKEZÉSEK 1976

- 300 de ani de la nașterea lui **Apor Péter** (Turia, 1676—1752) : istoric. Lucrările lui apărute în limbile latină și maghiară sînt documente prețioase ale istoriei culturii ardelenesti. Opera principală : **Metamorphosis Transylvaniae ...** (1736).
 - 300 éve született **Apor Péter** (Altorja, 1676—1752) : történetíró. Kolozsvárott, Nagyszombatban tanult. A Habsburg-ház híve, 1699-ben Küküllő megye főispánja. 1708-ban Háromszék főkirálybírája lett. A Rákóczi-szabadságharc alatt a kurucok is, a labancok is fogvatartották. Munkái nagy értékű művelődéstörténeti források. Fő műve : **Metamorphosis Transylvaniae ...** (Erdély változása ... 1736).
- ★
- 200 de ani de la moartea lui **Abod Mihály** (Aita Seacă, 1704—1776 Aiud) : profesor. Studiază la Tg. Mureș, Aiud și la Franeker (Olanda). Între anii 1737—1775 a fost profesorul limbilor orientale, timp îndelungat director la Colegiul reformat din Aiud. Opera principală : **Grammatica latina** (Sibiu, 1744).
 - 200 éve halt meg **Abod Mihály** (Szárzajta, 1704—1776 Nagyenyed) : tanár. Marosvásárhelyt, Nagyenyeden, Szászvárosban, majd Árva Bethlen Kata támogatásával a Hollandiai Franekerben tanult. Hosszú ideig (1737—1775) a nagyenyedi ref. kollégium tanára és igazgatója is. A kollégiumra hagyta gazdag könyvtárát és értékes éremgyűjteményét. Latin nyelvkönyvét, a **Grammatica latina-t** (Szeben, 1744) az erdélyi iskolákban sokáig használták.

— 165 de ani de la nașterea lui **Kriza János** (Aita Mare, 1811—1875) : folclorist, poet. Studiază la Cluj și la Berlin. Începînd din anul 1840, timp de 20 de ani culege folclor. Opere principale : **Culegeri de folclor maghiar ; Culegeri de folclor secuiesc.**

— 165 éve született **Kriza János** (Nagyajta, 1811—1875 Kolozsvár) : költő, népköltészeti gyűjtő, unit. püspök. Kolozsvárott és Berlinben tanult. 20 éven át, fáradhatatlanul gyűjtötte a székely népköltészet termékeit. Főbb művei : Magyar népköltési gyűjtemény (III., 1882) ; A **Székely Népköltési gyűjtemény** (I—II) — „Vadrózsák“ (Kolozsvár, 1863, Bp., 1943, Bukarest, 1975). címen jelent meg.

★

— 165 ani de la nașterea lui **Végh Antal** (Cernat, 1811—1882) : conducătorul atelierului de turnat tunuri din orașul Sf. Gheorghe, în timpul revoluției de la 1848/49. După înfrîngerea revoluției se ocupă cu problemele construcției de mașini agricole.

— 165 éve született **Végh Antal** (Csernáton, 1811—1882) : 1848-as forradalmár, Gábor Áron munkatársa, a sepsiszentgyörgyi ágyúöntő műhely vezetője. A Szabadságharc leverése után mezőgazdasági gépek tervezésével és gyártásával foglalkozott.

★

— 150 de ani de la nașterea lui **Papp Lajos** (Tg. Secuiesc, 1826—1882) : revoluționar pașoptist, colonel, deputat. Ca ofițer participă la numeroase bătălii alături de Kiss Ernő. A ocupat funcții de conducere și în armata lui Bem și are merite deosebite în cucerirea Sibielului. După capitulare, este condamnat la moarte, însă pedeapsa a fost transformată în temniță pe viață. După instaurarea dualismului, a fost ales ca notar șef onorific al județului Trei-Scaune și deputatul județului în parlament.

— 150 éve született **Papp Lajos** (Kézdivásárhely, 1826—1882) : 49-es forradalmár, országgyűlési képviselő. A tullni katonai akadémia elvégzése után, kadétiskolai tanár. A forradalom kitöréskor Kiss Ernő táborában harcolt. Görgeyvel nem rokonszenvezett, ezért Buda bevétele után, Erdélybe kérte áthelyezését. Bem tábornok vezérkarában tevékenykedett, résztvett a segesvári csatában és Szeben bevételében. A Lüddersel kötött fegyverletétel ellen volt, nem kapitulált. Halálra ítélik, de kegyelem útján az ítéletet várfogságra változtatják. Kufstein várából 1857-ben szabadul, de 1862-ig rendőri felügyelet alatt áll. Ekkor háromszékmegei tiszteletbeli főjegyzőnek, majd tíz évig országgyűlési képviselőnek választják. Cikkei a kolozsvári **Keletben** és a **Vasárnapi Újságban**, országgyűlési beszédei a **Naplókban** jelentek meg.

— 125 ani de la nașterea lui **Budai József** (Bodos), 1851—1939) : pomolog. A înnobitat numeroase soiuri de pomi fructiferi, a studiat flora din Bükk. Lucrările lui de specialitate au apărut în Botanikai Köz-
löny și M. Botanikai Lapok. Opera principală : **Az őszibarack**
(Miskolc, 1924).

— 125 éve született **Budai József** (Bodos, 1851—1939) : pomológus. Tanári működése alatt is állandóan gyümölcsnemesítéssel foglalkozott. Összesen 138 új gyümölcsfajtát állított elő. Ezeket a szabadságharc hőseiről nevezte el. A Bükk és a környező vidék flóráját is kutatta. Számos munkája a Magyar Botanikai Lapokban és a Botanikai Köz-
lönyben jelentek meg. Fő műve : **Az őszibarack termesztése** (Miskolc, 1924).

★

— 100 de ani de la nașterea lui **Dienes Jenő** (Tg. Secuiesc, 1876) : Scriitor, redactor și colaborator principal al ziarelor Székely Újság, Brassói Lapok, Cimborá, etc., Conducătorul vechiului muzeu din Tg. Secuiesc. Operele lui sînt destinate tineretului.

— 100 éve született **Dienes Jenő** (Kézdivásárhely, 1876) : ifjúsági író, művelődéstörténész. Ügyvéd volt, a Székely Újság főmunkatársa és szerkesztője, a kézdivásárhelyi múzeum vezetője. Dolgozott a Cimborá, Brassói Lapok, Pásztortűz, Keleti Újság c. lapokban. Munkái : **Magduska meséskönyve** (1921) ; **Nagyenyedi diákélet a XIX. század végén** (1924) ; **Buksi viselt dolgai** c. ifjúsági regény) stb.

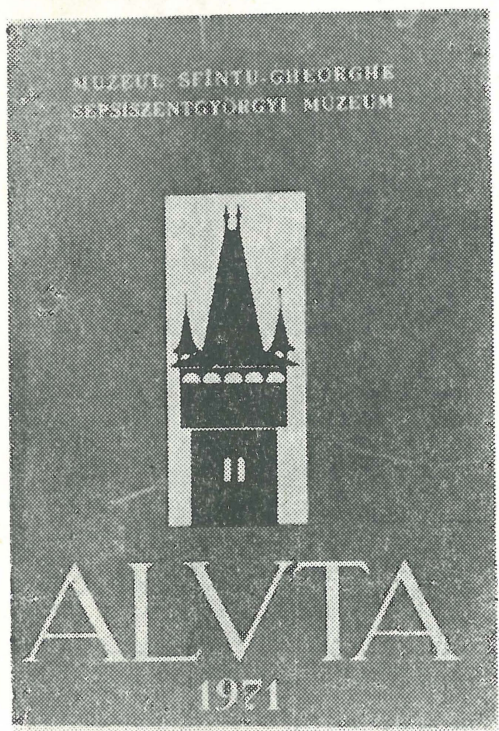
★

— 100 de ani de la moartea lui **Mikó Imre** (Zábala, 1805—1876) : politician, istoric. Fondatorul „Muzeului Transilvaniei“, al Liceului Nr. 1 din Sf. Gheorghe și a mai multor instituții de învățămînt și cultură din Transilvania. Publică documente istorice, precum și biografiile personalităților de seamă (Bod Péter, gr. Kemény József, Benkő József, etc.).

— 100 éve halt meg **Mikó Imre** (Zabola, 1805—1876) : művelődéspolitikus, történetíró. A reformnemzedék egyik vezére. Rövid ideig Erdély főkormányzója. Tervet dolgozott ki a vasút- és úthálózat kiépítésére, a mezőgazdaság magasabb színvonalra való emelésére. Szorgalmazta a tanítóképzés reformját. 1859-ben megalapította Sepsiszentgyörgyön a később nevére elnevezett kollégiumot. Jelentős alkotása az Erdély Múzeum Egyesület, az Erdélyi Múzeum Főbb művei : **Bod Péter élete és munkái** (1862) ; **Gr. Kemény József emlékezete** (1860) ; **Benkő József élete és munkái** (1867).

★

— 50 de ani de la moartea lui **Nagy Károly** (Sf. Gheorghe, 1870—1939) : arhitect, profesor universitar. A studiat la Budapesta. Timp de 20

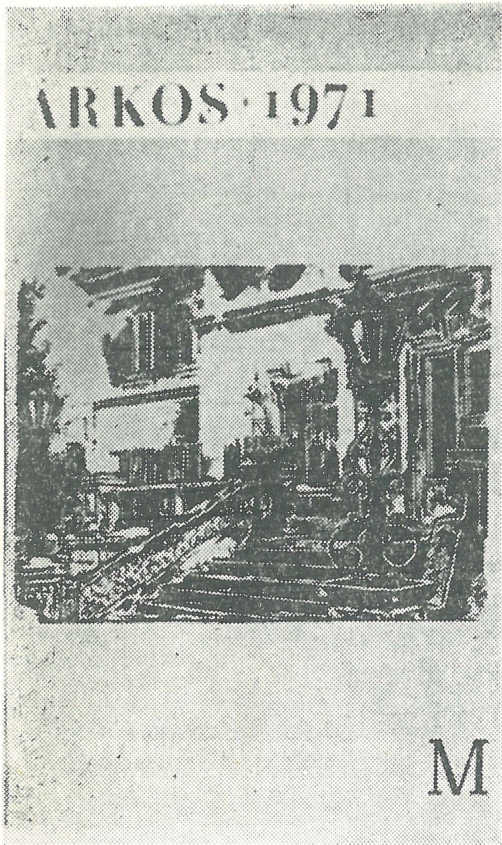
Publicații din Sf. Gheorghe
 Sepsiszentgyörgyi kiadványok

THE
SOCIETY
OF
MUSICIANS

THE
SOCIETY
OF
MUSICIANS

THE
SOCIETY
OF
MUSICIANS

THE
SOCIETY
OF
MUSICIANS

Publicații din Sf. Gheorghe
Sepsiszentgyörgyi kiadványok

5.000